

VARA KOMMUN

Remissvar SOU 2024:50 Nätt och jämnt- Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Sammanfattande remissvar

Vara kommun ställer sig positiv till att såväl inkomstutjämning som kostnadsutjämning ses över och att beräkningsgrunder och däri parametrar uppdateras/justeras i de olika modellerna för att upprätthålla grundsyftet med utjämningen.

Vara kommun står även bakom förslagen om en övergång till generella statsbidrag som huvudregel, då det är av yttersta vikt för en mer effektiv resursallokering och lokal styrning. Det skapar även förutsättning för en mer långsiktig ekonomisk planering.

Nedan följer Vara kommuns remissvar på kommitténs förslag. Samtliga förslag i utredningen har dock inte svarats på, utan en del lämnas onämnda utan kommunens ställningstagande.

Översyn av riktade statsbidrag

4.2.4 Fyra undantag föreslås från huvudregeln om generella statsbidrag i styrningen av kommunsektorn

Vara kommun ställer sig positiv till förslaget utifrån att det kan finnas stora variationer inom kommunsektorn som gör att endast generella statsbidrag skulle riskera att slå fel och inte vara träffsäkert när det behovet finns.

Riktade statsbidrag kan vara lämpliga vid omständighet som inte rör alla, utan snarare en mindre skala kommuner eller regioner. Men, riktade statsbidrag bör enligt Vara kommuns bedömning vara få till antalet och huvudregeln om generella statsbidrag är viktig, för att inte riskera att undantagen användes i stor utsträckning. En övergång till generella

statsbidrag som huvudregel är av yttersta vikt för en mer effektiv resursallokering och lokal styrning. Utifrån detta medhåller Vara kommun i kommitténs bedömning att Riksdagen bör ta ställning till och besluta om principer för undantag om generella statsbidrag och därmed när riktade statsbidrag kan användas. Principerna om undantag bör dock vara tydliga och snäva för att inte riskera en situation där en hänvisning till undantag blir mer en regel.

4.3.2 Kommittén föreslår skärpta beredningsrutiner och utformningskriterier för riktade statsbidrag

Vara kommun ställer sig positiv till förslaget då det är samstämmigt med att huvudprincipen bör vara generella statsbidrag och att riktade statsbidrag ska vara undantag eller endast förekomma i mindre utsträckning och finnas till på ett genomtänkt sätt. Skärpta beredningsrutiner behövs för att styra mot huvudprincipen om generella statsbidrag och för att se till att nya riktade statsbidrag faller in under de undantag som nämns ovan (4.2.4).

4.5.1 Förslag på 17 riktade statsbidrag att inordna i det generella statsbidraget

Vara kommun ställer sig positiv till förslaget att inrymma de 17 riktade statsbidragen i de generella. De föreslagna bidragen är långsiktiga, riktar sig till ett stort antal kommuner/regioner och utgör även över lag allmänna kvalitetsförbättrande åtgärder eller områden. Det gör att bidragen är lämpliga att inrymma som generella.

Översyn av inkomstutjämnningen

5.3.2 Den länsvisa skattesatsen

Vara kommun ställer sig positiv till förslaget att behålla en normerad skattesats för att en kommun eller region inte ska kunna påverka utfallet i inkomstutjämnningen genom justering av den egna skattesatsen. Vara kommun ställer sig även positiv till att uppdatera den länsvisa skattesatsen till 2022 års nivå, då den är representativ för de senaste tjugo årens långsiktiga utveckling av genomsnittlig skattesats.

5.3.3 Garantinivån

Vara kommun ställer sig positiv till förslaget att höja garantinivån till 116 % utifrån att ambitionen bör vara att regleringsposten ska vara nära noll.

Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner

6.2.1 Allmänna överväganden kring ersättningen för strukturellt löneläge

Vara kommun ställer sig positiv till förslaget att befintligt löneindex uppdateras och så även lönekostnadsandelarna. Det motiveras av ett behov att såväl löneindex som lönekostnadsandelar återspeglar av den utveckling som skett och det läge som nu råder.

6.4 Förskoleklass och grundskola

6.4.3 Överväganden och förslag

Vara kommun ställer sig positiv till förslagen.

6.5 Gymnasieskola

Vara kommun ställer sig positiv till förslagen.

6.7 Individ- och familjeomsorg

6.7.3 Överväganden och förslag

Vara kommun ställer sig positiv till att delmodellen delas upp för att bättre utjämna nettokostnader inom dels barn- och ungdomsvård, dels övrig individ- och familjeomsorg. Vara kommun ser det även som nödvändigt att uppdatera delmodellen för att minska större skillnader mellan redovisade nettokostnader och standardkostnader. Underlag som kommittén presenterar visar på att nuvarande modell har brister avseende detta som behöver justeras för en mer rättvis konstadsutjämnning.

6.8 Äldreomsorg

6.8.3 Överväganden och förslag

Vara kommun ställer sig positiv till att åldersersättningen ändras med uppdaterade normkostnader och ytterligare åldersgrupper för att bli mer träffsäker.

9. Översyn av LSS-utjämningen

9.4 Överväganden och förslag

Vara kommun ställer sig positiv till att personalkostnadsindex tas bort från utjämningsmodellen eftersom utredning visar att indexet inte har samband med kommuners vårdtyngd, vilket varit ambitionen med indexet.

Utjämningen riskerar i dagsläget att slå fel, med stora konsekvenser, vilket behöver åtgärdas. Kommuner har en påverkan i LSS-utjämningen till skillnad från övriga delmodeller vilket gör det extra angeläget att justera för detta.

Översyn att strukturbidragen

10.3 Överväganden och förslag

Vara kommun ställer sig positiv till att strukturbidraget tas bort, men ifrågasätter varför delar som rör befolkningsunderlag ska uppdateras och finnas kvar. I övriga delmodeller i utjämningen föreslår kommittén att utjämning för befolkningsminskning/ökning tas bort då det saknas empiriska samband med faktiska nettokostnader. Den anledningen nämner även kommittén när det gäller strukturbidraget men anger samtidigt att "... de grundläggande förhållanden som delmodellen har avsett att ersätta kvarstår.". Varför är den förklaringen aktuell här men inte i utjämnings andra delmodeller? Att plocka bort beräkningsunderlaget på ett ställe men behålla det på ett annat skapar endast en förvirring och komplexitet i utjämningen som är onödig. Strukturbidraget i sin helhet har kommit till för att kompensera kommuner och regioner som drabbats av stora förändringar i tidigare års justeringar av utjämningen. Kommittén föreslår att motsvarande ska ske med införandebidrag för att kompensera stora förändringar i denna förändring av utjämningen. Vore det inte bättre att i stället ta bort hela strukturbidraget, som baseras på gamla parametrar och justeringar, och i stället i sin helhet kompensera hårt drabbade kommuner och regioner på grund av genomförda förändringar i ett införandebidrag? Och att detta bidrag trappas ned för att helt försvinna inom en 5-10 års period?

